

Bijlage 8. Onderbouwing langere termijn raamcontract

1. Inwerktijd en terugverdientijd

HHNK (en dan specifiek de hydrologen van ons cluster onderzoek) hebben vanaf de start van de BWN-2 studie (Studie Bescherming wateroverlast Noorderkwartier) geïnvesteerd in een methodiek, instrumentarium en werkproces waarmee HHNK heel ver is om vanuit onze brondata geautomatiseerd hydrologische modellen te kunnen opbouwen waarmee in hoge mate van detail de schaderisico's op wateroverlast onderzocht kunnen worden en ook het effect van maatregelen om daar iets aan te verbeteren.

Daarbij is bewust onze brondata centraal gezet omdat we weten dat per jaar in ons gebied ruim 4.000 vergunningen worden afgegeven voor aanpassingen in het watersysteem en nog meer meldingen sinds de invoering van de omgevingswet plaatsvinden die ook leiden tot wijzigingen in het watersysteem en aanpassingen in de brondata. Om te voorkomen dat hydrologische modellen per definitie verouderd zijn en niet goed overeenkomen met de feitelijke situatie buiten is het mogelijk om via de scripts en werkprocessen van HHNK actuele modellen op te bouwen, daarmee te rekenen en ook de resultaten van die complexe berekeningen via een vergaand geautomatiseerd proces te laten na verwerken. Benodigde data voor deze bewerkingen worden opgehaald vanaf de systemen van HHNK vanaf de plekken waar die data (afgesproken) ook staat en de resultaten van de analyses worden ook weer teruggeplaatst op vooraf afgestemde plekken op de systemen van HHNK.

De methodiek, het werkproces en instrumentarium staat maar is best heel erg complex, vraagt bekendheid met de systemen van HHNK en moet ook levend worden gehouden door er regelmatig mee te werken. Tegelijkertijd is de methodiek en het instrumentarium ook nog steeds in ontwikkeling met het beschikbaar komen van nieuwe KNMI klimaatscenario's en STOWA neerslag statistieken. Daarnaast komt ook continue betere data beschikbaar die ook doorlopend verwerkt wordt in het proces. Denk daarbij aan data over de bodem, de bodemopbouw, de AHN, grondgebruik, etc...).

Voor het programma Wateropgave, maar ook bij de advisering en beoordeling van plannen van derden waarbij HHNK soms de samenwerking heeft is een grote vraag om met het beschikbare modelinstrumentarium de impact van maatregelen en ruimtelijke ontwikkeling te kunnen analyseren en de kosteneffectiviteit te kunnen onderbouwen van investeringsmaatregelen.

De hydrologen van HHNK hebben niet de capaciteit om de berekeningen en analyses voor al deze plannen, projecten en ontwikkelingen te kunnen uitvoeren. Daarvoor is ondersteuning van adviesbureaus nodig, maar daarbij is ook nodig dat die adviesbureaus worden ingewerkt in de methodiek, het instrumentarium en de werkprocessen bij HHNK. Dat vraagt nogal wat qua begeleiding van een dergelijk adviesbureau, waarbij het de eerste keren zo zal zijn dat onze hydrologen dit sneller zelf zouden kunnen doen dan dat zij het moeten uitleggen aan een adviesbureau. Het is dan ook volstrekt onwenselijk als we voor deze werkzaamheden iedere keer gebruik moeten maken van een ander adviesbureau. De investering in tijd die dan steeds opnieuw nodig staat dan niet in verhouding tot het resultaat.

Dit is dan ook de reden dat we op zoek zijn naar een langjarig contract waarbij HHNK aan de voorkant kan investeren in een beperkt aantal adviesbureaus die dan ook meteen uitdrukkelijk de opdracht hebben om de kennis die zij daarmee opdoen te borgen in hun organisaties en levend te houden. De bedoeling is vervolgens om in de jaren daarna die investering aan de voorkant terug te verdienen omdat de bureaus waarmee we werken bekend zijn met de werkwijze van HHNK en dus productie kunnen maken.

In principe willen we hiervoor een contract wat zo lang mogelijk kan duren omdat dat van beide kanten de meeste ruimte biedt om ook echt te kunnen investeren in een goede samenwerking.

2. Nieuw KNMI klimaatscenario.

Het KNMI werkt continue aan verbetering en herijking van de klimaatscenario's. Periodiek wordt in een grote publicatie een nieuw klimaatscenario uitgebracht. De laatste was in 2023. De daaraan voorafgaande grote publicatie was in 2014 maar tussentijds werd veel nieuwe kennis toegevoegd in de informatie over met name de kans op kortdurende neerslagperiodes (2019). Iedere keer als zulke publicaties verschijnen zoekt de waterschapswereld naar een vertaling van die informatie naar nieuwe neerslagstatistieken

en verwerking in de bestaande methodieken, instrumentarium en werkprocessen, omdat direct de vragen worden gesteld hoe onze watersystemen zich verhouden tot die nieuwe scenario's.

Eenmaal vertaald naar de bestaande methodieken, instrumentarium en werkprocessen ontstaat dan vaak versneld de vraag om alle modellen weer opnieuw te updaten en door te rekenen met die nieuwe informatie. Ook lopende ruimtelijke ontwikkelingen worden versneld getoetst op die nieuwe scenario's. Verwachting is dat binnen een periode van 8 jaren minimaal 1 maal een dergelijke situatie zal optreden en via de partijen in de raamovereenkomst veel van het productiewerk kan worden uitgevoerd.

3. Volledige nieuwe cyclus deltaprogramma ruimtelijke adaptatie

Het landelijke Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie (DPRA) werkt in een cyclisch proces van weten – willen – werken. Bij de start van een cyclus (weten) worden gemeenten en waterbeheerders gevraagd om met de meest recente klimaatinformatie analyses en stresstesten uit te voeren om daarmee in steeds grotere mate van detail kwetsbaarheden voor zowel wateroverlast als watertekort, hittestress, overstroming, bodemdaling en waterkwaliteit in beeld te brengen. Modelanalyses zijn hierbij een onmisbaar instrument en worden ook steeds meer en in steeds grotere mate van detail ingezet om ook de effectiviteit van maatregelen aan te tonen.

In overleg met gemeenten, provincie en stakeholders in de gebieden bepalen de partijen gezamenlijk een uitvoeringsagenda (willen) om vervolgens een aantal jaren aan de slag te gaan in het uitvoeren van hun maatregelen (werken) om de klimaatbestendigheid te vergroten ondanks de tegenwind die we hebben van de klimaatverandering. Het centrale doel van het DPRA is om in 2050 een klimaatbestendige leefomgeving te hebben.

Maatregelen gelden daarom voor zowel nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen als bestaande gebieden.

In 2024-2025 is een nieuwe cyclus DPRA gestart. De raamcontract partijen kunnen ook aan dit proces in de productie een belangrijke bijdrage leveren. Veel gemeenten kijken toch naar HHNK om via een eenduidige methodiek (en dus onderling goed vergelijkbaar) in beeld te kunnen brengen wat de kwetsbaarheden zijn, wat er aan gedaan kan worden en wat de kosteneffectiviteit van die maatregelen is. Vanuit het programma Wateropgave wordt steeds vaker in het proces van de DPRA de samenwerking opgezocht met gemeenten die ergens aan de slag gaan om gelijktijdig maatregelen in het watersysteem en de openbare ruimte te analyseren en vervolgens ook te treffen. Verwachting is dat met een contractperiode van 8 jaren dezelfde contractpartijen, inmiddels volledig en goed ingevoerd in de methodiek en de systemen van HHNK, opnieuw een goede bijdrage kunnen leveren ook aan de volgende DPRA cyclus en de daarbij belangrijke eerste analysefase van weten en willen.